

Gebruik mondneusmaskers in de JGZ

d.d. 13-11-2020

Inleiding:

De adviezen voor het gebruik van mondneusmaskers in de JGZ zijn diverse malen aangepast vanwege de veranderende omstandigheden en maatregelen. Op dit moment adviseert de rijksoverheid dringend om in alle publieke ruimtes niet-medische mondneusmaskers te dragen. Ook in zorginstellingen zijn er ruimtes die beschouwd kunnen worden als publiek domein. Daar is het advies om preventief gebruik te maken van een niet-medisch mondneusmasker, met in sommige situaties aangevuld het advies om gebruik te maken van een type II of IIR. Het gebruik van een mondneusmasker is een aanvulling op de bestaande adviezen voor de face-to-face contacten in de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg.

Het RIVM maakt richtlijnen mede op basis van de OMT-adviezen en het beleid van het kabinet. Het Landelijk Advies Team Covid 19 JGZ heeft het RIVM-document "Uitgangspunten PBM bij verzorging, verpleging of medische behandelingen buiten het ziekenhuis" vertaald naar de JGZ-praktijk en afgestemd met het RIVM.

De algemene preventieve maatregelen voor face-to-face contact zijn:

- medewerkers blijven thuis/ werken vanuit huis bij klachten
- triage door een gezondheidscheck te doen voorafgaand aan het face-to-face contact (vragen aan ouders en jongeren of ze verkouden zijn, hoesten, niezen, reuk en smaak verlies, koorts). Zie ook: <https://www.rivm.nl/documenten/gezondheidscheck>
- 1,5 meter afstand houden in de JGZ locaties en tijdens huisbezoeken
- Geen handen geven
- hygiëne (handen wassen, hoesten en niezen in de elleboog, papieren zakdoekjes gebruiken)
- nieuw toegevoegd: preventief gebruik van een niet-medisch mondneusmasker

Advies mondneusmaskers:

Momenteel (13-11-2020) zijn 20 regio's ingeschaald als zeer ernstig en 5 op ernstig, 0 op zorgelijk of waakzaam. Op het coronadashboard is de actuele situatie te vinden.

<https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/>

Het RIVM heeft recent nieuw advies opgesteld voor PBM buiten het ziekenhuis, dat is te vinden op:

<https://lci.rivm.nl/covid-19/PBMbuitenziekenhuis>. Vanaf niveau zorgelijk (momenteel heel Nederland) wordt PBM geadviseerd.

1. **Inschalingsniveau WAAKZAAM: niet medisch mondneusmasker**

Het gebruik van een niet-medisch mondneusmaskers geldt voor situaties waar GEEN sprake is van verdenking op COVID-19 besmetting. JGZ medewerkers kunnen preventief een niet-medisch mondneusmasker gebruiken bij face-to-face contact met ouders en jongeren ZONDER (verdenking op) COVID-19, om te voorkomen dat zij zelf besmet raken met COVID-19 of dat zij ouders en jongeren besmetten.

2. **Inschalingsniveau ZORGELIJK, ERNSTIG, ZEER ERNSTIG: preventief gebruik medisch mondneusmasker tenminste type II**

Voor JGZ medewerkers geldt het advies om vanaf inschalingsniveau “zorgelijk” een medisch mondneusmasker tenminste type II te gebruiken in de volgende zorgsituaties:

- In zorgsituaties waarbij meer dan 15 minuten géén 1,5 meter afstand gehouden kan worden tot ouders of een jongere, bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek bij kleinbehuisde gezinnen.
- In zorgsituaties waarbij veel kinderen en jongeren in een aaneengesloten periode op minder dan 1,5 meter worden beoordeeld/ behandeld, bijvoorbeeld bij lichamelijk onderzoek en vaccinaties tijdens een consultatiebureauzitting of groepsvaccinatie.
- Bij handelingen waarbij de JGZ medewerker langer dan 3 minuten, zeer dicht (<30 cm) bij het gelaat van de ouders en/of jongeren komt wordt geadviseerd een chirurgisch mondneusmasker tenminste type II en een spatbril/faceshield te dragen.
- In alle overige situaties gebruiken de JGZ medewerkers preventief een chirurgisch mondneusmasker bij fysiek contact met ouders en jongeren ZONDER (verdenking op) COVID-19, om te voorkomen dat zij zelf besmet raken met COVID-19 of dat zij hun ouders en jongeren besmetten.

Een faceshield als vervanging van een mondneusmasker tenminste type II kan in deze zorgsituaties alleen als er ook goede bronmaatregelen zijn, zoals triage op klachten en testbeleid voor medewerkers. Een faceshield kan bijvoorbeeld gebruikt worden bij een spreekuur.

Voor kinderen t/m 12 jaar zonder voor COVID verdachte symptomen kan voor alle handelingen worden volstaan met basis hygiënische maatregelen. Maar aangezien kinderen t/m 12 jaar nooit zonder begeleiding van hun ouders gezien worden, is voor het contact met de ouders wel bescherming nodig volgens de genoemde maatregelen.

Onderstaand schema geeft weer wat waar te gebruiken bij inschalingsniveau ZORGELIJK, ERNSTIG, ZEER ERNSTIG: mondneusmasker tenminste type II:

	niet medisch mondneusmasker	chirurgisch type II mondneusmasker	IIR mondneusmasker
Publieksruimte/wachtkamer	X		
CB's, spreekuren, > 1,5 meter afstand en CM < 15 min.	X		
CB's, spreekuren, < 1,5 meter afstand en CM > 15 min.		X	
Huisbezoeken* HB (verdenking) besmetting Covid		X	X
Vaccinaties		X	

* Het RIVM acht het niet nodig om bij ieder huisbezoek een medisch masker te dragen indien de 1,5m afstand tot de ouders bewaard kan worden. Tijdens de hiepruk is bv afstand houden tot de ouders goed mogelijk en het afnemen van de hiepruk is een kort moment.

3. Bij BESMETTING met COVID-19

Als er sprake is van (een verdenking op) COVID-19, een positieve testuitslag en als de uitslag van de test nog niet bekend is, dan moet de jeugdgezondheidszorg uitgesteld worden. Als dit echt niet kan, dan moet de zorg met de daarvoor geadviseerde PBM worden uitgevoerd, d.w.z. type IIR masker, bril, handschoenen en schort. De werkgever dient deze materialen beschikbaar te stellen inclusief de juiste instructie voor gebruik. Zie ook Leidraad Persoonlijke bescherming in de (poli)klinische setting van de Federatie Medische Specialist¹ en het beleid van de V&VN.²

4. Werkgevers

Minister Van Ark beschrijft in haar brief dat het beschikbaar stellen van PBM de verantwoordelijkheid is van de werkgever. Als de reguliere kanalen niet toereikend zijn, kan gebruik gemaakt worden van middelen van het Landelijk Consortium Hulpmiddelen (LCH).

5. Professionals

JGZ medewerkers kunnen in specifieke situaties op basis van eigen professionele inschatting afwijken van de adviezen. Als medewerkers zich niet veilig voelen of vrezen een besmettingsgevaar te zijn voor de cliënt, dan kunnen ze naar eigen inzicht persoonlijke beschermingsmiddelen toepassen om zorg te kunnen verlenen.

6. Uitleg soorten neusmondmasker en face-shields³

I. Bescherming voor drager: chirurgische mondneusmaskers type IIR

Deze mondneusmaskers worden in de gezondheidszorg gebruikt om medewerkers te beschermen tegen besmetting door patiënten. Het gaat hierbij om bescherming tegen relatief grote hoeveelheden virus die verspreid worden door zieke patiënten. Daarbij kan het virus bij bepaalde medische procedures en bij onderzoek van mond, neus of keel van korte afstand tegen het masker aan gehoest worden.

II. Bescherming voor anderen dan drager: chirurgische mondneusmaskers type II**

Deze mondneusmaskers worden door medewerkers in de gezondheidszorg gebruikt om te voorkomen dat zij ziekteverwekkers uit hun neus of keel naar patiënten toe verspreiden. De filterlaag is identiek aan het type IIR, alleen is dit type minder goed bestand tegen spatten van buitenaf.

III. Face-shields

Face-shields zijn doorzichtige plastic kappen die voor het gezicht worden gedragen en aan de zij- en onderkant, en soms ook bovenkant, open zijn. Face-shields zijn geen gelijkwaardige vervanging voor chirurgische mondneusmaskers, ze kunnen voor preventieve doeleinden in bepaalde situaties als barrière tegen spatten worden gebruikt. Doorzichtige bescherming van het gezicht is daarmee een alternatief voor de zogenaamde spatschermen.

IV. Niet-medische mondneusmaskers

Op dit moment adviseert de Nederlandse overheid dringend om in publieke ruimtes niet-medische mondneusmaskers te dragen. Ook in zorginstellingen zijn er ruimtes die beschouwd kunnen worden als publiek domein. Niet-medische mondneusmaskers worden gebruikt om de kans te verminderen dat degene die het mondneusmasker draagt, het virus verspreidt naar zijn omgeving.

** FFP1 of FFP2 mondneusmaskers zijn niet geïndiceerd voor de JGZ

¹ <https://www.demedischspecialist.nl/nieuws/leidraad-persoonlijke-bescherming-de-poliklinische-setting>

² <https://www.venvn.nl/thema-s/coronavirus/>

³ tekst LCI <https://lci.rivm.nl/covid-19/PBMbuitenziekenhuis>